www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Designing and Developing a Proposed Parent Involvement Model and Investigating its Impact on Early Grade Students' Learning

Samira Habibi [*1], Khadijeh Aliabadi [1], Mohammad Reza Nili [1], Esmaeil Zaraii Zavaraki [1]

[1] *Department of Educational Technology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran*

**Corresponding author: Samira Habibi, Department of Educational Technology, Faculty of Psychology and Educational Sciences,Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran*
Email z. samira_habibi42@yahoo.com

Article Info

Keywords: *Design, Compilation, Educational pattern, Parental involvement, Learning.*

Abstract

Introduction: Family performance is one of the factors that can affect students and their learning quality. The purpose of the present study was to design and develop a proposed model of parental involvement and its impact on the learning of first grade students.

Methods: In this study, mixed method was used. In the qualitative part of the research, inductive content analysis was used and in the quantitative part, a semi-experimental design with pre-test and post-test was used. In the qualitative part of the research, documents, articles, books and texts that were extracted from interviews with 27 expert teachers and parents were analyzed. The teachers and parents were selected in a purposeful manner. Inductive content analysis including key text, coding, subcategories and categories were used to analyze the qualitative data. According to the content analysis, five main components (analysis, decision making, family interaction and education, dimensions of family participation and evaluation and feedback) and 55 sub-components were extracted for the main components. In the quantitative part of the study, the statistical population includes all first grade male students studying in Tehran province, Iran. The sample in the quantitative section consisted of 60 first grade elementary school students in the city of Quds, who were selected through purposeful sampling and randomly divided into two groups of 30 (experimental and control). Also, Cronbach's alpha method was used to collect quantitative data. At the level of descriptive statistics, mean and standard deviation, and at the level of inferential statistics Univariate analysis of covariance were used to compare the two experimental and control groups in terms of the mean score obtained.

Results: The results obtained from the analysis of data related to the research hypothesis showed that after removing the pre-test effect (adjusted mean), there was a significant difference between the mean scores of learning in the two groups in the post-test ($p < 0.001$). Therefore, the results of this study, along with other researches, indicate the positive role of parental involvement in enhancing the learning of first grade students.

Conclusion: Therefore, it is recommended to use this model as one of the executive approaches to achieve one of the major goals in the document of fundamental transformation of nurturing education "increasing participation and overall effectiveness of the family, especially in the education system".

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۵، شماره ۲، ۱۴۰۱
صفحات: ۱۳۱-۱۴۰

طراحی و تدوین الگوی پیشنهادی مشارکت والدین و بررسی تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان

سمیرا حبیبی*[۱]، خدیجه علی آبادی[۱]، محمد رضا نیلی احمدآبادی[۱]، اسماعیل زارعی زوارکی [۱]

[۱] گروه تکنولوژی آموزشی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

*نویسنده مسوول: سمیرا حبیبی، گروه تکنولوژی آموزشی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. ایمیل: samira_habibi42@yahoo.com

چکیده

مقدمه: یکی از عواملی که می تواند بر روی دانش‌آموزان و کیفیت یادگیری آنان تاثیر بگذارد، عملکرد خانواده می‌باشد. هدف پژوهش حاضر طراحی و تدوین الگوی پیشنهادی مشارکت والدین و بررسی تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است.

روش‌ها: در این پژوهش از روش پژوهش آمیخته و طرح اکتشافی متوالی استفاده شد. در بخش کیفی پژوهش، از روش تحلیل محتوای استقرایی و در بخش کمی، از طرح نیمه آزمایشی با پیش‌آزمون – پس‌آزمون استفاده گردید. در بخش کیفی پژوهش، اسناد، مقالات، کتاب ها و متن‌های استخراج شده از مصاحبه با ۲۷ نفر از استادان، معلمان و والدین که به شیوه هدفمند انتخاب شده بودند، مورد تحلیل قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده های کیفی از تحلیل محتوای کیفی استقرایی بهره گرفته شد. طبق تحلیل محتوای انجام‌شده، پنج مؤلفه اصلی (تحلیل، تصمیم گیری، تعامل و آموزش خانواده، ابعاد مشارکت خانواده و ارزشیابی و بازخورد) و ۵۵ زیر مؤلفه برای مؤلفه‌های اصلی استخراج شدند. در بخش کمی پژوهش، جامعه آماری دانش‌آموزان پسر دوره اول ابتدایی در استان تهران بود. نمونه در بخش کمی شامل ۶۰ نفر از دانش آموزان پایه اول ابتدایی در مدارس شهر قدس بودند که از طریق نمونه گیری هدفمند انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه ۳۰ نفری(آزمایش و کنترل) قرار داده شدند. همچنین جهت گردآوری داده‌های کمی، از آزمون متخصص ساخته پیشرفت تحصیلی و پایایی۰/۸۳ از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. در سطح آمار توصیفی از میانگین و انحراف معیار و در سطح آمار استنباطی به‌منظور مقایسه دو گروه آزمایش و کنترل از لحاظ میانگین نمره کسب‌شده برای بررسی مفروضات از روش تحلیل کواریانس تک متغیری استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل داده‌ها نشان داد که پس از حذف اثر پیش‌آزمون (میانگین تعدیل‌شده) بین میانگین نمرات پیشرفت تحصیلی دو گروه در مرحله پس‌آزمون، تفاوت معناداری مشاهده می‌شود ($p<۰/۰۰۱$). بنابراین نتایج این پژوهش در راستای سایر پژوهش های انجام شده، بیانگر نقش مثبت مشارکت والدین در افزایش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بود.

نتیجه‌گیری: پیشنهاد می‌شود از این الگو به عنوان یکی از راهکارهای اجرایی برای دستیابی به یکی از اهداف کلان در سند تحول بنیادین آموزش پرورش " افزایش مشارکت و اثر بخشی همگانی به ویژه خانواده در تعالی نظام تعلیم و تربیت " استفاده شود.

واژگان کلیدی: طراحی، تدوین، الگوی آموزشی، مشارکت والدین، یادگیری، دانش‌آموزان

مقدمه

آموزش و پرورش به عنوان نظامی اجتماعی نیازمند مشارکت و همکاری همه اجزای نظام است. این نظام بدون مشارکت(Involvement) موثر مردم و کارکنان در ابعاد علمی، فرهنگی، اقتصادی و عاطفی نمی تواند فرایند تعلیم و تربیت را به خوبی عملی سازد[۱]. از طرفی یکی از عواملی که می تواند بر روی دانش‌آموزان و کیفیت یادگیری آنان تاثیر بگذارد، عملکرد خانواده است[۲]. از این رو فعالیت آموزشی و تربیتی مدارس بدون جلب توجه و همکاری اولیای دانش آموزان نتایج مطلوب نخواهد داشت، زیرا تاثیر پذیری کودک از عامل خانواده بیش از سایر عوامل است[۳]. در واقع مشارکت جدی خانواده و مدرسه همیشه مورد توجه متخصصان امر آموزش و پرورش و خانواده ها بوده است[۴]، اما گاهی مواقع عدم شناخت اولیاء از اهداف و کارکردهای مدرسه باعث می شود ارتباط و همکاری بین خانواده و مدرسه به درستی انجام نشود[۵]. از طرفی بسیاری از روانشناسان بر این باورند که سال های آغازین زندگی کودکی از مهمترین دوره‌های رشد او است[۶].

از این رو یکی از راهبردهای اصولی برای مقابله نظام آموزشی با چالش‌های احتمالی جهانی شدن، باز تعریف اهداف، طراحی و تعریف مجدد برنامه‌ها با نگرش سیستمی است. یکی از سازوکارهای ضروری در برنامه‌های سیستمی، برنامه جامع جلب و جذب مشارکت والدین(Parental Involvement) در فرایند تصمیم گیری، اجرا، ارزشیابی و اصلاح فعالیتها و برنامه‌های نظام آموزشی است[۷]. زیرا خانه و مدرسه زمانی می توانند رسالت آموزشی و تربیتی خاص خود را به نحو مطلوب انجام دهند که همه یک شناخت تربیتی کافی داشته باشند و نقش تربیتی خاص خود را با بصیرت انجام دهند[۸]. **به** نظر می‌رسد در نظام کنونی آموزش و پرورش، سازوکارهای جلب و جذب مشارکت‌های علمی و تخصصی والدین به شکل نظام‌مند وجود ندارد و هرجا سخن از مشارکت اولیاء و مربیان به میان می‌آید، ذهن مخاطب، ناخودآگاه به سمت مشارکت مالی آنها معطوف می‌شود و سایر ابعاد مشارکت، شاید نزد مسئولان و برنامه ریزان تعلیم وتربیت هم مغفول واقع شده است.

این در حالی است که در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، رسیدن به مراتبی از حیات طیبه در ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی، تنها زمانی میسر است که همه عناصر تاثیرگذار بر تربیت از جمله خانواده به اهمیت و نقش جایگاه خود در عرصه تعلیم و تربیت واقف شده و نسبت به ایفای چنین نقشی، احساس مسئولیت کند. زیرا یکی از مشخصه های مدارس موفق استفاده حداکثری از مشارکت والدین است[۴]. تحقیقات انجام شده در این مورد اثرات مثبتی بر روی پیشرفت تحصیلی و یادگیری دانش‌آموزان و مدرسه نشان داده است. بر اساس یافته های پژوهشی[۹-۱۲] والدینی که در برنامه های مدرسه مشارکت می کنند، احساس مثبت تری نسبت به مدرسه و آموزش و پرورش کودکانشان احساس می‌کنند.

قریشی [۱۳] پژوهشی تحت عنوان شناسایی ابعاد و موانع مشارکت والدین در مدارس شهرستانهای غرب استان تهران انجام داد. یافته ها نشان داد که ابعاد مشارکت والدین شامل شش بعد مهارت های تربیتی والدین، ارتباط مدرسه و خانه، حضور داوطلبانه والدین، یادگیری در خانه، مشارکت در تصمیم گیری و هماهنگی با جامعه می شود. نتایج پژوهش حبیبی [۱۴] تحت عنوان" رابطه مشارکت والدین در فرایند آموزشی فرزندان با پیشرفت تحصیلی آنان در دوره ی ابتدایی" نشان داد که بین مشارکت اولیاء در فرایند انجام تکالیف و یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و همچنین بین همکاری اولیاء با مدرسه و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد. غنی نژاد [۱۵] در پژوهش خود نشان داد که مشارکت والدین در فرایند آموزش دانش‌آموزان ابتدایی بر خودباوری و انگیزه به تحصیل آنان تاثیر مثبتی دارد. محمدی پرچینی و همکاران [۱۶] در پژوهش خود نشان دادند که باورهای فرهنگی، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، و تجارب خود پدر و مادر همگی دیدگاه های آنها را بر روی مشارکت والدین تحت تاثیر قرار می دهد. نتایج پژوهش مردان اربط و ادیب [۱۷] تحت عنوان"تجارب والدین از مشارکت در امر تحصیل فرزندان: یک تحقیق کیفی" نشان داد که کسب تجارب مثبت توسط والدین در جریان مشارکت در امر تحصیل بود که بر ادراکات آنان از این مشارکت و همکاری تاثیر دارد. همچنین نتایج پژوهش حسن زاده [۱۸]تحت عنوان "نقش فعالیتهای حمایتی والدین بر عملکرد سواد خواندن دانش آموزان" نشان داد نقش حمایتی والدین در عملکرد سواد خواندن فرزندان به طور مستقیم و غیر مستقیم اثرگذار است.

همچنین دنسن (Denessen) و همکاران [۱۹] نشان دادند که دانش آموزانی که والدینشان تعامل بیشتری با مدارس دارند مستقل بوده و در اعمالشان ابتکار بیشتری دارند و بهتر از کسانی عمل می کنند که والدینشان تعامل کمتری با مدرسه دارند. شاموف، لیتوخ و اسمیت(Shumow, L., Lyutykh, E., & Schmidt, J. A.) [۲۰] در پژوهشی با عنوان پیش بینی ها و نتایج مشارکت والدین در امور درسی به این نتیجه رسیدند که مشارکت والدین در مدرسه و در خانه به یکدیگر وابسته است. راپ و دانک(Rapp, N., & Duncan, H.)[۲۱] پژوهشی تحت عنوان "مشارکت چندبعدی والدین در مدارس" انجام دادند و به این نتایج دست یافتند که مشارکت والدین، بخش حیاتی از یک مدرسه موفق است و نیز دانش آموزان با والدین مشارکت کننده، پیشرفت بالاتری در مدرسه از خود نشان دادند. ای هیل و همکاران [۲۲] در پژوهش خود نشان دادند که داربست سازی مستقل، ارتباط دهنده ی آموزش به موفقیت های آینده وارتباط

به عنوان استراتژی های با ثبات برای ارتقای پیشرفت تحصیلی در مشارکت والدین مهم هستند. جینز (Jeynes) [۲۳] در پژوهش خود با عنوان"رابطه بین مشارکت والدین و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان لاتینی"دریافت که رابطه ی معناداری بین مشارکت والدین و پیشرفت تحصیلی و نتایج کلی وجود دارد که بیشتر در دانش آموزان ابتدایی این امر مشاهده شد. پارک، استون و هولووی [۲۴] در پژوهشی نشان دادند که مدارس با سطح مشارکت عمومی- خوب والدین نسبت به مدارس دیگر عملکرد بهتری در استانداردهای درس ریاضی و پیشرفت تحصیلی خواندن داشتند و به دنبال نشان دادن محیط یادگیری مثبتی بودند. دوان و همکاران [۲۵] در پژوهشی که تحت عنوان"تاثیر مشارکت والدین و وضعیت اقتصادی اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی و رفتار مدرسه ای دانش آموزان مدرسه متوسطه در چین" صورت گرفت، پس از تحلیل و بررسی داده ها، به این نتیجه دست یافتند که فعالیتهای مشارکت والدین به طور قابل توجهی برای دانش آموزان دبیرستانی با وضعیت اقتصادی اجتماعی پایین خانواده ها مفید و سودمند است.

بنابراین با استناد به یافته‌های فوق و همچنین با توجه به سند تحول بنیادین، وزارت آموزش وپرورش، متولی فرآیند تعلیم وتربیت در همه ساخت های تعلیم و تربیت است. واضح است که نقش مشارکت خانواده در این بند جدی گرفته شده است [۲۶].از این رو با اذعان به این نکته که یکی از اهداف کلان در سند تحول بنیادین، افزایش مشارکت و اثر بخشی همگانی به ویژه خانواده در تعالی نظام تعلیم و تربیت معرفی شده است و از طرفی دانش‌آموزان بخش عمده ای از زمان خود را در خانه سپری می کنند، نیاز است والدین و مدارس مشارکت بیشتر و بهینه تری داشته باشند تا با مشارکت بهینه آموزش و پرورش قادر باشد در راستای توسعه کشور، گام های مهم تر و ارزشمندتری بر دارد. در همین راستا طراحی و تدوین الگوی بومی مشارکت والدین با هدف توسعه میزان یادگیری دانش‌آموزان ضروری به نظر می رسد. از این رو، هدف این پژوهش طراحی و تدوین برنامه پیشنهادی مشارکت والدین و بررسی تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی بود.

روش کار

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: در این پژوهش از روش پژوهش آمیخته (mixed method) با طرح اکتشافی متوالی (Exploratory Sequential Design)استفاده شد. ترکیب کردن رویکرد کمی و کیفی می‌تواند تحلیل کامل‌تری از مسائل ارائه دهد [۲۷]. در بخش کیفی برای تحلیل محتوا، متن مصاحبه با متخصصان و منابع مکتوب (اسناد بالا دستی،کتاب، مقاله، پایان نامه و دیگر نوشته‌ها در این زمینه) از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰ مورد بررسی قرار گرفت. به عبارت دیگر جامعه آماری که برای تدوین الگوی بومی مشارکت والدین استفاده شد، شامل کلیه‌ی مقالاتی بود که از پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط با موضوع مانند ابسکو(Ebsco)، ساینس دایرکت(Science direct)، پروکوئست(ProQuest)، اریک(Eric)، اشپرینگر(Springer) وگوگل اسکالر(Google Scholar) و پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی مانند پایگاه اطلاعاتی مگ‌ایران، نورمگز، سیویلیکا قابل دانلود بودند. برای نمونه‌گیری، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. در نمونه‌گیری هدفمند، نمونه به خاطر سهولت انتخاب نمی‌شود، بلکه قضاوت‌های پژوهشگر براساس اطلاعات قبلی او مبنای انتخاب نمونه است. در واقع این نمونه‌گیری تا جایی ادامه پیدا می‌کند که داده‌های جدید، حاوی مطلبی جدید در رابطه با موضوع پژوهش نباشد و به اصطلاح به اشباع نظری رسیده باشیم. بنابراین حجم نمونه شامل ۷۰ سند بود که از بانک‌های اطلاعاتی و پایگاه‌های داده‌های معتبر استخراج شدند. (دوره زمانی مطالعه از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰) پس از تحلیل این اسناد تکرار داده‌ها نمایان شد و محقق با مشورت اساتید راهنما ضرورتی برای بررسی و تحلیل اسناد تشخیص نداد.

جهت تحلیل محتوا و تکمیل جدول، متون اسناد، کتب و مقالات و متن‌های استخراج شده از مصاحبه با ۲۶ نفر از استادان متخصص، معلمان و والدین به دقت مورد مطالعه و کدگذاری اولیه صورت گرفت. واحد تحلیل محتوا در این پژوهش مضمون بود. بدین صورت که یک پاراگراف یا جمله یا قسمتی از آن، مورد استفاده قرار گرفته و یک کد بصورت عددی یا متنی به آن اختصاص داده شد. پس از کد گذاری باز، کدگذاری محوری صورت گرفت. در این مرحله کدهای مشابه از نظر معنایی طبقه بندی شدند. پس از طبقه بندی کدها، ۵ مقوله اصلی (تحلیل، تصمیم گیری، تعامل و آموزش خانواده، ابعاد مشارکت خانواه، ارزشیابی و بازخورد) و ۵۵ زیر مقوله شناسایی شد. استخراج مقولات و زیرمقوله‌ها توسط اساتید راهنما و مشاوره مورد بررسی و اعتبار اولیه آن مورد تایید قرار گرفت. پس از استخراج مؤلفه‌ها و زیر مؤلفه‌ها، ارتباط بین آنها در تحلیل محتوای کیفی به صورت یک الگو ارائه شده است. این ارتباط در الگو مفهومی شکل ۱ارائه شده است.

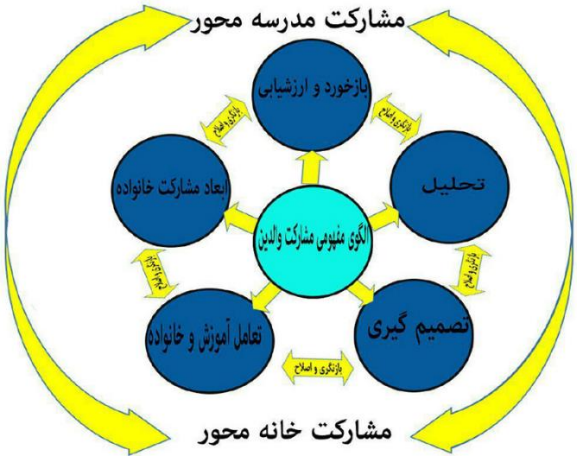
همان‌گونه که در الگوی مفهومی دیده می‌شود پنج مقوله اصلی (تحلیل، تصمیم گیری، تعامل و آموزش خانواده، ابعاد مشارکت خانواه، ارزشیابی و بازخورد) باید مدنظر قرار گیرند. این عوامل دارای زیر مؤلفه‌هایی هستند که الگوی روندی مشارکت والدین را تشکیل می‌دهند. مطابق با الگوی مفهومی عناصر تأثیرگذار بر مشارکت والدین و جهت تجویزی کردن آموزش، یک

الگوی روندی به همراه تمامی زیر مؤلفه‌های این مراحل، به‌عنوان عناصر ضروری در الگوی شکل ۲ گنجانده شدند.

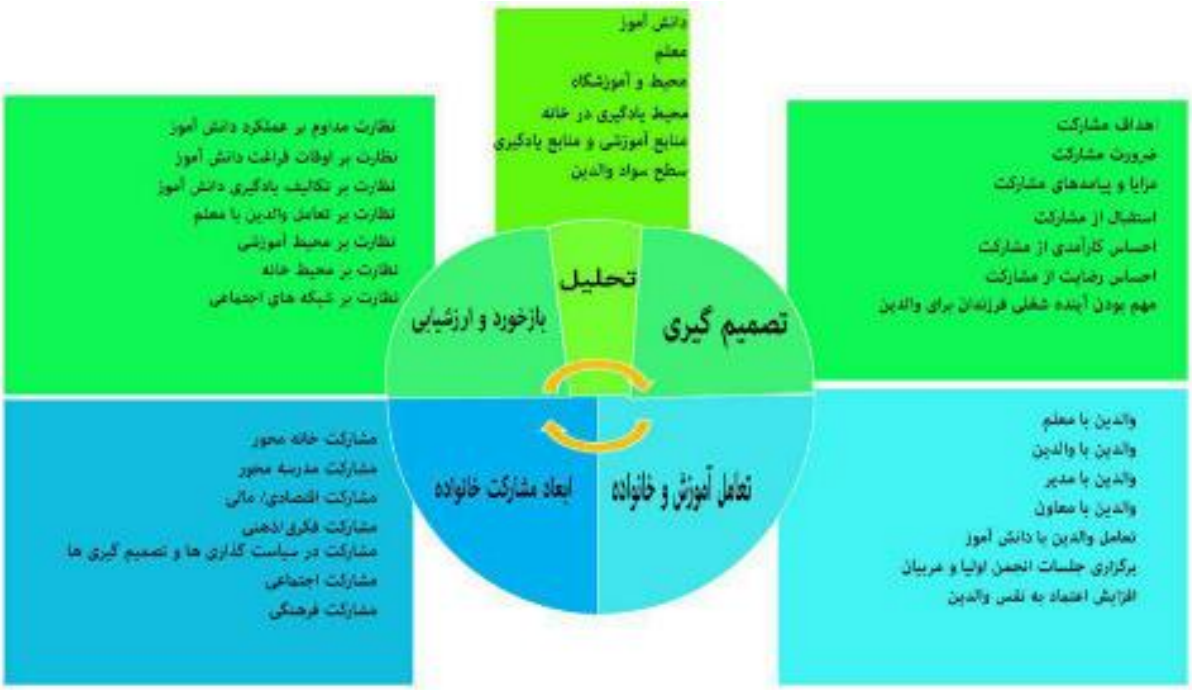
همچنین نمونه‌ای که از آن‌ها برای اعتبارسنجی درونی الگوی آموزشی پیشنهادی استفاده شد شامل اساتید و متخصصین رشته‌های تکنولوژی آموزشی، علوم تربیتی و روان شناسی تربیتی بودند که تعداد ۲۶ نفر از این افراد، با روش هدفمند انتخاب شدند که به طور خلاصه در جدول ۲ مشخص شده‌اند.

همچنین برای اعتباریابی درونی الگو از پرسشنامه استفاده شد. به این صورت که بعد از مشخص نمودن مؤلفه‌ها و عناصر اولیه الگو، در رابطه با الگوی اولیه ارائه شده یک پرسشنامه ۷ سئوالی در مقیاس لیکرت طراحی و تدوین و در اختیار متخصصان قرار گرفت و نظرات و پیشنهادهای اصلاحی آنها در الگو اعمال گردید. اعتبار محتوایی پرسش نامه توسط اساتید راهنما و مشاور تایید گردید پایایی آن با آزمون کرونباخ ۰/۸۹ محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی از تحلیل محتوای استقرایی، استفاده شد.

همچنین در در قسمت تحقیق کمی نیز، پس از اینکه الگو با استفاده از روش تحقیق کیفی تدوین شد از روش نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون – پس‌آزمون با گروه کنترل (pretest-posttest design whit control group) استفاده شد. جامعه‌ای آماری بخش کمی کلیه دانش‌آموزان پایه اول ابتدایی شهر قدس در استان تهران در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بود که از طریق نمونه گیری هدفمند ۶۰ دانش آموزان پایه اول دبستان شهرستان شهر قدس انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه ۳۰ نفری(آزمایش و کنترل) قرار داده شدند و برای گروه آزمایش الگوی مورد نظر (متغیر مداخله) به اجرا گذاشته شد. پژوهشگر به دلیل از روش نمونه گیری هدفمند استفاده کرد که در انتخاب دانش‌آموزانی که والدین که توانایی اجرای الگوی پیشنهادی مورد نظر را داشته باشند، محدودیت به همراه داشت.

شکل ۱. الگوی مفهومی پیشنهادی مشارکت والدین

شکل ۲. الگوی روندی پیشنهادی مشارکت والدین

جدول ۲. مشخصات نمونه‌ها در بخش اعتبارسنجی درونی الگوی آموزشی

گروه‌ها	رشته/ تخصص	محل کار	تعداد
عضو هیات علمی	تکنولوژی آموزشی	دانشگاه علامه طباطبائی	۵
		دانشگاه خوارزمی	۳
		دانشگاه تربیت مدرس	۱
		دانشگاه بوعلی سینا	۱
	روان‌شناسی تربیتی و علوم تربیتی	دانشگاه تهران	۲
		دانشگاه علامه طباطبائی	۶
		دانشگاه شهید بهشتی	۲
		دانشگاه خوارزمی	۲
		دانشگاه تربیت مدرس	۲
		دانشگاه الزهرا	۱
دانشجوی دکتری	تکنولوژی آموزشی	دانشگاه علامه طباطبائی	۸
		دانشگاه تربیت مدرس	۵
	روان‌شناسی تربیتی و علوم تربیتی	دانشگاه تهران	۳
		دانشگاه علامه طباطبائی	۴
		دانشگاه شهید بهشتی	۲
		دانشگاه خوارزمی	۱
		دانشگاه تربیت مدرس	۲

ب) ابزار پژوهش:

آزمون پیشرفت تحصیلی: برای جمع آوری داده‌های بخش کمی، آزمونی شامل ۲۴ سؤال استاندارد با کمک معلمان دوره‌ی اول ابتدایی از کتاب‌های دروس فارسی، ریاضی و علوم، تربیت بدنی، قرآن، هنر طراحی شد. روایی محتوایی آزمون با تایید متخصصان و صاحب نظران از جمله اساتید راهنما و مشاور و همچنین چند تن از معلمان دوره‌ی اول ابتدایی مورد بررسی قرار گرفت. برای این کار از شاخص نسبت روایی محتوایی (Content Validity Ratio) لاوشه (Lawshe) استفاده شد. میزان شاخص نسبت روایی محتوایی برای سئوالات آزمون ۰/۸۵ بدست آمده است و با مقایسه این شاخص با مقدار مورد قبول برای تعداد ۱۲ نفر متخصص که حداقل میزان برای این تعداد متخصص ۰/۵۶ است نشان می دهد که میزان روایی محتوایی سئوالات آزمون قابل قبول می¬باشد.

یافته‌ها

در این قسمت. ابتدا اطلاعات مربوط به آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار متغیر وابسته پژوهش) و بعد اطلاعات مربوط به آمار استنباطی در مورد متغیرها ارائه شد. قبل از آزمون

فرضیه پژوهش با استفاده از آزمون آماری تحلیل کوواریانس تک متغیری ANCOVA مفروضه‌های این آزمون (نرمال بودن متغیر وابسته در گروه‌های مورد مطالعه، یکسانی واریانس ها در گروه‌های مورد مطالعه، همگنی شیب رگرسیون) بررسی شدند.

همان‌طور که جدول ۳ نشان می‌دهد، میانگین و انحراف معیار پیش آزمون متغیر پیشرفت تحصیلی در گروه آزمایش به ترتیب ۱۴/۸۶ و ۲/۷۲ و در گروه کنترل ۱۵/۰۰ و ۳/۴۲ بود. میانگین و انحراف معیار پس آزمون متغیر پیشرفت تحصیلی در گروه آزمایش ۱۹/۵۶ و ۲/۸۴ و در گروه کنترل ۱۷/۰۶ و ۳/۵۵ بود.

فرضیه پژوهش: الگوی پیشنهادی مشارکت والدین باعث افزایش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره اول دبستان می‌شود.

جدول ۳. میانگین و انحراف معیار متغیر پیشرفت تحصیلی در پیش آزمون و پس آزمون دو گروه

گروه‌ها	پیش آزمون			پس آزمون		
	میانگین	انحراف معیار	میانگین تعدیل شده	میانگین	انحراف معیار	میانگین تعدیل شده
آزمایش	۱۴/۸۶	۲/۷۲	–	۱۹/۵۶	۲/۸۴	۱۹/۶۱
کنترل	۱۵/۰۰	۳/۴۲	–	۱۷/۰۶	۳/۵۵	۱۷/۰۱

جدول ۴: آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای بررسی مفروضه ی نرمال بودن متغیر پیشرفت تحصیلی

متغیر	گروه ها	آزمون	آماره	درجه آزادی	سطح معنی داری
یادگیری	آزمایش	پیش آزمون	۰/۱۳	۳۰	۰/۲۰
		پس آزمون	۰/۱۶	۳۰	۰/۱۲
	کنترل	پیش آزمون	۰/۱۱	۳۰	۰/۲۰
		پس آزمون	۰/۱۱	۳۰	۰/۲۰

همان‌طور که جدول ۴ نشان می دهد مفروضه ی نرمال بودن در متغیر پیشرفت تحصیلی در دو گروه با سطح معناداری بزرگتر از ۰/۰۵ (p>0.05) تأیید شد.

در جدول ۶، نتیجه‌ی آزمون لوین جهت بررسی مفروضه‌ی همگنی واریانس‌های خطا آورده شده است. براساس نتایج مندرج، سطح معنی داری برای متغیر پیشرفت تحصیلی (sig=۰/۶۳) می باشد. پس در نتیجه این مفروضه با (p>0.05) تأیید شد.

همان‌طور که جدول ۷ نشان می دهد، آزمون واریانس برای بررسی شیب رگرسیون در متغیر پیشرفت تحصیلی (۰/۴۸ =F،sig۰/۶۱) تأیید شد. (p>0.05).

در جدول ۸، نتیجه‌ی آزمون ام باکس جهت بررسی مفروضه‌ی برابری ماتریس واریانس–کوواریانس آورده شده است.

براساس نتایج مندرج، این فرضیه با سطح معنی‌داری ۰/۹۱ تأیید می‌شود (p>۰/۰۵).

با توجه به نتایج جدول۹، (F=۵۸/۱۵ P<۰/۰۱)،پس از تعدیل نمرات پیش‌آزمون، تفاوت بین گروه آزمایش و کنترل در متغیر پیشرفت تحصیلی معنی دار است؛ میانگین تعدیل شده گروه آزمایش در این متغیر ۱۹/۶۱ و میانگین تعدیل شده گروه کنترل ۱۷/۰۱ بوده است که میانگین گروه آزمایش بیشتر از گروه کنترل بوده است، با در نظر گرفتن محدودیت های پژوهشی نتیجه گرفته می شود استفاده از الگوی پیشنهادی مشارکت والدین در افزایش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دورهٔ اول دبستان مؤثر بود. در جدول ۱۰، میانگین تعدیل شده و نشدهٔ متغیر یادگیری به تفکیک دو گروه آورده شده است.

جدول ۵: آزمونF لوین برای بررسی مفروضه یکسانی واریانس های خطا در متغیر پیشرفت تحصیلی دو گروه مورد مطالعه

متغیرها	شاخص های آماری			
	درجه آزادی۱	درجه آزادی۲	F	سطح معناداری
یادگیری	۱	۵۸	۰/۲۲	۰/۶۳

جدول ۷. آزمون واریانس برای بررسی شیب رگرسیون در متغیر پیشرفت تحصیلی در دو گروه

منبع تغییرات	متغیر وابسته	مجموع مجذورات	درجه آزادی	F	سطح معناداری
گروه	یادگیری	۴/۸۸	۱	۲/۷۹	۰/۱۰
پیش آزمون	یادگیری	۸/۶۵	۱	۴/۹۵	۰/۰۳
پیش آزمون*گروه	یادگیری	۱/۶۹	۲	۰/۴۸	۰/۶۱
خطا	یادگیری	۹۲/۵۹	۵۳		

جدول ۸. آزمون ام باکس برای بررسی مفروضه برابری ماتریس‌های واریانس کوواریانس

شاخص‌های آماری

ام باکس	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	F	سطح معناداری
۲/۲۳	۶	۲۴۳۷۳/۱۳	۰/۳۵	۰/۹۱

جدول۹. نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیری برای متغیر پیشرفت تحصیلی بین دو گروه

منبع تغیرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	F	سطح معنی داری	اندازه اثر	توان آزمون
مدل تصحیح شده	۶۰۰/۶۹	۴	۸۷/۵۹	۰/۰۰۱	۰/۸۶	۱/۰۰
عرض از مبدأ	۴/۱۶	۱	۲/۴۲	۰/۱۲	۰/۰۴	۰/۳۳
پیش آزمون	۴۶۰/۱۸	۱	۲۶۸/۴۲	۰/۰۰۱	۰/۸۳	۱/۰۰
گروه	۹۹/۶۹	۱	۵۸/۱۵	۰/۰۰۱	۰/۵۱	۱/۰۰
خطا	۹۴/۲۹	۵۵				
کل	۲۰۸۲۵/۰۰	۶۰				

جدول ۱۰. میانگین تعدیل شده و نشده متغیر پیشرفت تحصیلی در بین دو گروه آزمایش و کنترل

گروه		میانگین	خطای استاندارد	۹۵ درصد سطح اطمینان	
				سطح پایین	سطح بالا
آزمایش	تعدیل شده	۱۹/۶۱	۰/۲۴	۱۹/۱۳	۲۰/۰۹
	تعدیل نشده	۱۹/۵۶	–	–	–
کنترل	تعدیل شده	۱۷/۰۱	۰/۲۴	۱۶/۵۳	۱۷/۴۹
	تعدیل نشده	۱۷/۰۶	–	–	–

همانطور که در جدول۱۰، مشاهده می شود، میانگین تعدیل شدهٔ گروه آزمایش (۱۹/۶۱) بیشتر از گروه کنترل (۱۷/۰۱) بوده است.

بحث

پژوهش با هدف طراحی و تدوین الگوی پیشنهادی مشارکت والدین و بررسی تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان انجام گرفت. در راستای دستیابی به این هدف، از روش ترکیبی و طرح اکتشافی متوالی استفاده شد. همچنین در بخش کیفی پژوهش، از روش تحلیل محتوای استقرایی و در بخش کمی، از طرح نیمه آزمایشی با پیش‌آزمون – پس‌آزمون استفاده گردید. نتایج پژوهش نشان داد که میانگین گروه آزمایش بیشتر از گروه کنترل بود، با در نظر گرفتن محدودیت‌های پژوهشی می توان نتیجه گرفت که الگوی پیشنهادی مشارکت والدین باعث افزایش میزان پیشرفت تحصیلی (پیشرفت تحصیلی دروس فارسی، ریاضی، علوم تجربی، قرآن، هنر، تربیت بدنی) دانش آموزان شده است. در مجموع نتایج این یافته با پژوهش‌های داخلی از جمله: حسن زاده (۱۳۹۶) [۱۸] ، مردان اربط و ادیب (۱۳۹۷) [۱۷] ، محمدی پرچینی و همکاران (۱۳۹۵) [۱۶]، غنی نژاد (۱۳۹۲) [۱۵] ، حبیبی (۱۳۹۰) [۱۴] و پژوهش‌های خارجی شاموف ، لیتوخ و اسمیت (۲۰۱۱) [۲۰] ، راپ و دانکن(۲۰۱۲) [۲۱] ، دنسن و همکاران (۲۰۱۰) [۱۹] ، نانسی ای هیل و همکاران(۲۰۱۶) [۲۲] ، ویلیام جینز (۲۰۱۷) [۲۳] ، پارک، استون و هولووی (۲۰۱۷) [۲۴] ، دوان و همکاران(۲۰۱۸) [۲۵] ، همسو می‌باشد. این پژوهش‌ها نشان دادند که برای رسیدن و پـرورش توانـایی هـا و استعدادهای دانش آموزان و پیشگیری از تعارض‌های عاطفی و روانی در بـین آنها و تأمین بهداشت روانی نیاز به هماهنگی، همکاری و مشارکت هرچه بیشتر والدین و مربیـان است.

در تبیین این یافته می توان گفت یکی از شاخصه های رشد هر جامعه وسعت دامنه وظایفی است که نظام آموزش و پرورش آن کشور به عهده گرفته است. بنابراین آموزش و پرورش برای انجام رسالت خود نیازمند همکاری و همیاری خانواده ها می باشد تا بتوانند بدون محدود کردن وسعت وظایف، نقش خطیر خود را در تربیت نسل آینده ایفا نمایند. کارشناسان مسائل آموزشی معتقدند مهمترین نقش در پرورش فکری و روانی کودک به عهده مدرسه است و از سوی دیگر تا زمانی که اهمیت ارتباط میان خانه و مدرسه برای اولیاء روشن نباشد، نمی توان آنها را در مسائل آموزش و پرورش مشارکت داد[۱۳].

از طرفی در نظام آموزشی هر کشوری، مقطع ابتدایی هم به لحاظ کمی و هم از لحاظ کیفی یعنی تاثیری که این دوره در موفقیت تحصیلی دانش آموزان در سراسر زندگی و دوران تحصیل دارد از اساسی ترین و مهمترین مقاطع تحصیلی است و به جرات می توان گفت هیچ یک از دوره های تحصیلی از چنین اهمیتی برخوردار نیستند. زیرا تحقیقات نشان دادند دانش آموزانی که در دوره ابتدایی با ناکامی تحصیلی روبرو هستتند در تمام دوره های تحصیلی دچار اشکال می شوند [۴]. بنابراین والدین در موفقیت تحصیلی فرزندان خود نقش مهمی ایفا می کنند. این امر مخصوصا در مورد کودکانی که در سال های اولیه مدرسه خود قرار دارند کاملا مصداق دارد؛ زیرا آنها با محیط جدید سازگاری

پیدا می کنند و شخصیت آنها، کم کم شروع به شکل گرفتن می‌کند [۲۹]. از این رو به نظر می‌رسد مشارکت والدین در این مقطع بیش از سایر مقاطع می‌تواند اثرگذار باشد. چرا که خانواده شبکه‌ای از ارتباطات است که در آن والدین و کودکان در فرایند دوسویه با یکدیگر تعامل دارند و بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند. روابط نامناسب بین والد و کودک و عدم تعادل خانواده و وقایع تنش آمیز زندگی می‌تواند بر کودک تأثیر بگذارد و نقش مهمی در شروع یا دوام مشکلات رفتاری، و یا تعدیل و کنترل آنها داشته باشد.

نتیجه گیری

واقع مشارکت والدین با مسئولان مدرسه می تواند منجر به ارتقای عملکرد تحصیلی مدرسه شود. یادگیرندگانی که والدین آنها مشارکت می کنند، فعالتر هستند و تمایل بیشتری به خواندن دارند. از این رو تدوین الگوی پیشنهادی مشارکت والدین می تواند بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیرگذار باشد.

پیشنهادات

با توجه به یافته‌های حاصل از پژوهش و تجارب ناشی از فرایند اجرای الگوی مشارکت والدین در مدارس ابتدایی، پیشنهاد می‌شود از این الگو به عنوان یکی از راهکارهای اجرایی در جهت رسیدن به یکی از اهداف کلان در سند تحول بنیادین آموزش پرورش " افزایش مشارکت و اثر بخشی همگانی به ویژه خانواده در تعالی نظام تعلیم و تربیت " معرفی و اجرایی استفاده شود. همچنین پیشنهاد می شود مطالعه ای تطبیقی در خصوص بررسی وضعیت موجود مشارکت والدین در ایران و سایر کشورهای توسعه یافته انجام شود.

سپاس‌گزاری

از تمامی همکاران، والدین و دانش آموزان دوره اول دبستان شهر قدس که در این پژوهش شرکت داشتند سپاسگزارم.

ملاحظات اخلاقی

همچنین این پژوهش با مجوز رسمی از سوی اداره کل آموزش و پرورش استان تهران به شماره ۱۲۱۷/۷۲۳۱۴/۲۰۱ و با مجوز کمیته اخلاق دانشگاه علامه طباطبایی با کد پیگیری ۲۹۰۳۷۰۲ انجام گرفت.

تضاد منافع

نتایج پژوهش پیش رو با منافع هیچ ارگان و سازمانی در تعارض نیست.

حمایت مالی

این پژوهش حاصل رساله دکتری نویسنده مسئول بوده و از طرف هیچ ارگانی حمایت مالی نشده است.

منابع

1. Schaeffer MW, Rozek CS, Berkowitz T, Levine SC, Beilock SL. Disassociating the relation between parents' math anxiety and children's math achievement: Long-term effects of a math app intervention. Journal of Experimental Psychology: General. 2018 Dec;147(12):1782.
2. Muller C. Parent involvement and academic achievement: An analysis of family resources available to the child. InParents, their children, and schools 2018 Oct 8 (pp. 77-114). Routledge.
3. Hindman JM, Riggs SA, Hook J. Contributions of executive, parent–child, and sibling subsystems to children's psychological functioning. Couple and Family Psychology: Research and Practice. 2013 Dec;2(4):294.
4. Topping K. Parental involvement in reading: Theoretical and empirical background. InParental involvement in children's reading 2017 Nov 28 (pp. 17-31). Routledge.
5. Avvisati F, Besbas B, Guyon N. Parental involvement in school: A literature review. Revue d'économie politique. 2010;120(5):759-78.
6. Meng C. Classroom quality and academic skills: Approaches to learning as a moderator. School Psychology Quarterly. 2015 Dec;30(4):553.
7. Hosick N. Parent/Caregiver Involvement in 2018: Past Challenges and Future Possibilities in a Technology-rich Society (Doctoral dissertation, University of Pittsburgh).
8. Perryman KL, Christian DD, Massengale BD. The impact of a two-day child parent relationship therapy training on attitude, knowledge, and skills. International Journal of Play Therapy. 2017 Oct;26(4):218.
9. Hill NE, Tyson DF. Parental involvement in middle school: a meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. Developmental psychology. 2009 May;45(3):740.
10. Bardou, E., Roussel, N. O., Safont-Mottay, C., Lescarret, O., Deslandes, R., & Rousseau, M. (2012). Predictive factors of adolescents' parental involvement in homework: A comparative study France-Quebec. Pratiques psychologiques, 18(3), 283-298.
11. Dumont H, Trautwein U, Lüdtke O, Neumann M, Niggli A, Schnyder I. Does parental homework involvement mediate the relationship between family background and educational outcomes?. Contemporary Educational Psychology. 2012 Jan 1;37(1):55-69.
12. Kim S, Fong VL. How parents help children with homework in China: Narratives across the life span. Asia Pacific Education Review. 2013 Dec 1;14(4):581-92.

13. Qureshi M. Identifying the Dimensions and Barriers of Parental Participation in Schools in the West of Tehran Province. M.Sc., Teacher Training University. (2010). [Persian].
14. Habibi Sh, Sarawani MA. The Relationship between Parental Involvement in the Educational Process of Children and Their Academic Achievement in Elementary School. Journal of Educational Research, , (2011); 7 (29), 27-2. [Persian].
15. Shahrabano Gh. The effect of parental involvement in the process of education of elementary students on their belief and motivation to study. M.Sc., Islamic Azad University, Central Tehran Branch. (2013). [Persian].
16. Mohammadi P, Karimi M; Mohammadi B Rezaei F. Improving Parental Involvement in Primary Schools: A Cultural Perspective. Third National Scientific Research Congress on Development and Promotion of Educational Sciences and Psychology, Sociology and Social and Cultural Sciences of Iran. (2016) [Persian].
17. Mardan F, Adib J. Parents' experiences in their children's education: A qualitative study. Educational Science, (2017); 24 (1), 69-96. [Persian].
18. Hassanzadeh S. The Role of Parental Support Activities on Student Literacy Performance: Gender Equality Models. Educational Planning Studies, , (2017); 6 (11), 104-132[Persian].
19. Denessen EJ, Bakker JT, Kloppenburg HL, Kerkhof M. Teacher-parent partnerships: Preservice teacher competences and attitudes during teacher training in the Netherlands.
20. Shumow L, Lyutykh E, Schmidt JA. Predictors and Outcomes of Parental Involvement with High School Students in Science. School Community Journal. 2011;21(2):81-98.
21. Rapp N, Duncan H. Multi-Dimensional Parental Involvement in Schools: A Principal's Guide. International Journal of Educational Leadership Preparation. 2012;7(1):n1.
22. Hill NE, Witherspoon DP, Bartz D. Parental involvement in education during middle school: Perspectives of ethnically diverse parents, teachers, and students. The Journal of Educational Research. 2018 Jan 2;111(1):12-27.
23. Jeynes WH. A meta-analysis: The relationship between parental involvement and Latino student outcomes. Education and Urban Society. 2017 Jan;49(1):4-28.
24. Park S, Stone SI, Holloway SD. School-based parental involvement as a predictor of achievement and school learning environment: An elementary school-level analysis. Children and Youth Services Review. 2017 Nov 1;82:195-206.
25. Duan W, Guan Y, Bu H. The Effect of Parental Involvement and Socioeconomic Status on Junior School Students' Academic Achievement and School Behavior in China. Frontiers in psychology. 2018;9.
26. Document of the Fundamental Transformation of the Formal and Public Education System of the Islamic Republic of Iran in the Vision Horizon.Tehran Secretariat of Higher Education (2013). [Persian].
27. Delava A, Koshki N. Mixed Research Method. Tehran: edited. (2017). [Persian].
28. Ragheb H., Hadian M. Preliminary evaluation of the validity and reliability of the academic achievement test of writing the first grade of elementary school. Exceptional Children Quarterly. 2004;4(1), 51-62.
29. Braley R, Slate JR, Cavazos J. Parental Involvement and Perceived At-Risk Student Performance: Views from Predominantly Hispanic Parents. International Journal of Educational Leadership Preparation. 2009;4(1):n1.